

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Disp. III. De ministro & subjecto Sacraamenti ordinis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

veris temporibus: nam tempore Apostolorum, & initio Ecclesiae, determinatio istius signi sensibilis & materialis, ad manus impositionem facta est ab Apostolis, ut indicat Gregorius IX. cap. *Presbyter* de Sacramentis non iterandis, ubi expresse affirmat, manus impositionem quam Sacerdotes ordinantur, esse ritum introductum ab Apostolis, patetque eos sic ordinasse Diaconos Act. 6. & Presbyteros Act. 14. & 1. ad Timoth. 1. quem ritum Graeca Ecclesia huc usque servavit: Latina vero Ecclesia, ad maiorem expressionem potestatis per Ordinem collatae, tale signum sensibile ad porrectionem instrumentorum, cum praescripta forma verborum determinavit. Quare utraque Ecclesia servat essentialem Sacramenti, & tantum differt penes accidentalem determinationem signi sensibilis, & verborum.

63 Potest haec solutio illustrari & explicari exemplo desumpto ex Sacramento matrimonii: Christus enim matrimonii materiam & formam instituit, consensum contrahentium, externis verbis, aliisve signis expressum: Haec autem signa non determinavit in particulari, sed reliquit ea communi usui & voluntati contrahentium. Unde sicut talia signa in Sacramento matrimonii sunt quidem determinata à Christo, secundum rationem suam formalem, sive significationem, quae unus voluit determinate esse talia, quae rem certam determinate significarent; indeterminata tamen secundum esse materiale: ita instituit materiam Ordinis, secundum rationem formalem determinatam, quae scilicet determinate significaretur hic & nunc ordinato tribui certam potestatem Ecclesiasticam; indeterminatam tamen secundum esse materiale, quatenus reliquit in potestate Ecclesiae, per traditionem huius vel illius rei, huius potestatis collationem significare. Sicut tamen non est in cuiusque potestate, per quodvis verbum quodvis significare, sed hoc pendet à communi usu; ita non est in potestate alicujus particularis Episcopi, per cuiusvis rei traditionem, praedicta potestatis collationem significare, sed hoc pendet à determinatione Ecclesiae, quae instituit ut hoc fieret in Sacerdotio per traditionem calicis cum vino, & patenae cum pane; & in Diaconatu, per traditionem libri Evangeliorum, & verbis eis respondentibus, & sic de ceteris Ordinibus.

64 Ex his intelliges, Sacerdotium vel Diaconatum collatum tempore Apostolorum, vel quod modo confertur in Ecclesia Graeca, non esse specie distinctum à nostro, sed tantum accidentaliter; quia licet habeant diversas materias & formas; illa tamen diversitas non est formalis, sed tantum materialis, eo quod ordinantur ad eundem effectum significandum & causandum, & unitas vel diversitas specifica signi, ex unitate vel diversitate specifica rei significatae sumatur. Idem cum proportionem dicendum est de Sacramento Confirmationis, quod per solam manuum impositionem ab Apostolis interdum conferebatur, vel de eo quod modo à Graecis sub hac verborum forma confertur: *Signaculum domini spiritus sancti*. Illud enim, ob eandem rationem, non differt specie à nostro, cujus materia est christina ab Episcopo confecta, & forma haec verba quae ab eo proferuntur: *Consigno te signo crucis, & confirmo te christinae salutis, &c.*

DISPUTATIO III.

De ministro & subiecto Sacramenti Ordinis.

Leet istud Sacramentum respiciat tantum suum ministrum & subiectum, sed etiam proprium effectum, quod est duplex, gratia nimirum sanctificans, cum pure ad speculativa auxilia, necessaria ad dignè operandum actus proprios Ordinis suscipi, & charitativè potestas spiritualis, ad eliciendum illos ad valde & ex officio; quia tamen de hoc duplex effectus fuit egimus in Tractatu de Sacramentis in communi, de ministro tantum & subiecto huius Sacramenti, nobis restat eligendum. Unde fit

ARTICULUS PRIMUS.

Quis sit minister Sacramenti Ordinis.

Certum & indubitatum est apud omnes Catholicos, solum Episcopum esse ordinatum ministrum Sacramenti Ordinis, tum quia hoc aperte definierunt Florentinum in litteris Eugenii, & Tridentinum sess. 23. can. 7. ubi dicitur Episcopos esse Presbyteris superiores, & habere potestatem confirmandi & ordinandi, quae non est illis communis cum Presbyteris. Tum etiam, quia in Scriptura multoties dicitur quod Episcopi ordinant, videlicet: Act. 14. ad Titum 1. & 2. ad Timoth. 1. nullquam vero quod alii Sacerdotes conferant hoc Sacramentum. Ratio etiam suffragatur, nam solum Episcopus est Christianae reipublice praefectus & patriarcha, sive Sacramentorum princeps: Sed solum principem & praefectum, perimet officium & ministeria conferre & distribuire: Ergo Item solum Episcopus est minister ordinatus consecrationis vasorum, & collationis Sacramenti Confirmationis: At nobilior modo inquit Thomas hic quaest. 78. art. 2. applicat minister ad cultum divinum, per Ordinem, quam vasa sacra; & Sacramentum Ordinis est quid excellentius, quam Sacramentum Confirmationis. Ergo ordinarius minister Ordinis, non est alius quam Episcopus.

In hoc, ut dixi, conveniunt omnes Catholici, sed difficultas est & gravis controversia inter Theologos, an simplex Sacerdos ex commissione summi Pontificis possit esse minister ordinarius huius Sacramenti, & Ordines de Majoribus sive Minoribus valide conferre: Id enim de omnibus Ordinibus affirmat Angelus verbo Ordo 2. num. 2. sequitur Innocentium IV. ubi citatur, Paormitanus cap. *Quantum*, de consecratione num. 9. & ex Recentioribus Vazquez disp. 4. cap. 4. Alii vero existimant, non posse simplicem Sacerdotem ex commissione Pontificis conferre Presbyteratum, & tamen Minores Ordines, & Diaconatum, ac Subdiaconatum. Ita Franciscus Amicus, Martinus, & alii Recentiores. Alii id affirmant tantum de Subdiaconatu, & quatuor Minoribus, ut Suarez, Tellerius, Henriquez, Coninck, & alii. Denique negant alii de omnibus Ordinibus majoribus, & concedunt solum de quatuor Minoribus.

Ita Paludanus, Capreolus, Sylvester, Nugno, A
Petrus de Ledesma, Sylvius, & alij.

6. I.

Verior & probabilior sententia, duplici conclu-
sione statuitur.

Dico primò: Nequit simplex Sacerdos ex
commissione Summi pontificis conferre
Majores Ordines. Ita D. Thomas hic quæst. 38.
art. 1. ad 1. ubi hæc scribit: Papa qui habet plenitu-
dinem potestatis Pontificatus, potest committere non E-
piscopo ea quæ ad Episcopalem dignitatem pertinent,
dummodo illa non habeant immediatam relationem ad
verum corpus Christi; & idè ex ejus commissione ali-
quis Sacerdos simplex potest conferre minores Ordines,
& confirmare, non autem aliquis non Sacerdos nec i-
terum Sacerdos majores Ordines, qui habent imme-
diatam relationem ad corpus Christi, supra quod con-
secrandum Papa non habet majorem potestatem, quam
simplex Sacerdos. Quibus verbis rationem funda-
mentalem nostræ conclusionis insinuat: Cum e-
nim Summus Pontifex non habeat majorem po-
testatem supra corpus Christi verum in Euchari-
stia, quam simplex Sacerdos, quia habet solum
potestatem circa ipsum ut consecrandum, ex e-
jus commissione non potest simplex Sacerdos
illos Ordines conferre, qui immediatam rela-
tionem habent ad corpus Christi verum: Sed
Majores Ordines immediatam relationem ha-
bent ad corpus Christi verum: Ergo nequit sim-
plex Sacerdos ex commissione Summi Pontifi-
cis illos conferre. Minor est certa, nam licet
non evidenter constet quod Subdiaconatus dicat
immediatum Ordinem ad corpus Christi (idè-
que plures existiment, posse Pontificem conce-
dere simplici Sacerdoti, ut ordinet Subdiacono-
num) id tamen de Sacerdotio & Diaconatu ma-
nifestum est; nam corpus Christi verum duplici-
ter considerari potest in Eucharistia, nempe ut
consecrandum, & ut distribuendum fidelibus,
sive ut deferendum: ut consecrandum immédia-
tè respicitur à Sacerdotio, cujus proprium mu-
nus est conficere corpus & sanguinem Christi
per verba consecrationis; ut deferendum verò,
sive distribuendum, respicitur immédia-
tè ab Ordine Diaconi, utpote qui in primitiva Ecclesia
ex officio distribuere sanguinem Christi sub
speciebus vini, & modò portat ex officio corpus
Christi in pixide, vel in patena: Major verò pro-
batur: Si non obstante quod potestas Summi
Pontificis in verum Christi corpus non sit major
eà quam habet simplex Sacerdos, posset nihil-
ominus simplex Sacerdos, ex ejus commissione
illos Ordines conferre qui immediatam rela-
tionem habent ad corpus Christi idem posset va-
lidè absque ejus commissione; quemadmodum
enim commissio non potest augere potestatem
simplicis Sacerdotis supra corpus Christi verum;
ita nec extendere illam potest supra ea quæ im-
mediatè corpus illud respiciunt.

4 Confirmatur & explicatur hæc ratio: Ideò po-
test summus Pontifex committere simplici Sa-
cerdoti ut validè Sacramentum Confirmationis
administret, quia potestas administrandi hoc Sa-
cramentum, est potestas aliquid præstandi quod
immediatam relationem habet ad corpus Chri-
sti mysticum, sive ad membra talis corporis,
nempe ad fideles, capaces suscipiendæ Confir-
mationis; major autem est potestas Summi Pon-
tificis, quam simplici Sacerdotis, supra corpus
Christi mysticum: Ergo cum è contra summus

pontifex non habeat majorem potestatem su-
pra corpus Christi naturale, quam simplex Sa-
cerdos, non potest ei concedere facultatem mi-
nistrandi illos Ordines qui immédia-
tè ad illud corpus, juxta tritum illud Philoso-
phorum axioma: Si affirmatio est causa affirmatio-
nis, negatio erit causa negationis.

Confirmatur ampliùs: Si Summus Pontifex pos-
set dare facultatem simplici Sacerdoti confe-
rendi Majores Ordines, vel ex potestate juris-
dictionis id posset, vel ex potestate Ordinis: Non
ex potestate jurisdictionis, utpote quæ non est
ad actus qui immédia-
tè respiciunt corpus Christi mysticum,
vel solum remotè habitudinem dicunt ad cor-
pus Christi naturale. Neque ex potestate Ordinis,
utpote quæ non est major in Summo Pon-
tificis, quam in aliis inferioribus Episcopis, qui
tamen nequeunt facultatem illam simplici Sa-
cerdoti committere, ut fatentur Adversarij: Er-
go Summus Pontifex non potest dare faculta-
tem simplici Sacerdoti conferendi Majores Or-
dines.

Dico secundo simplicem sacerdotem posse ex
commissione vel privilegio Summi Pontificis
conferre Minores Ordines. Constat tum ex pra-
xi Ecclesiæ, tum ex Tridentino sess. 23. cap. 10.
de reform. ubi Concilium supponit Abbates ex
privilegio Sedis Apostolicæ, posse Minores Or-
dines conferre Regularibus sibi subditis, solum-
que prohibentur, ne eos conferant laicis etiam
sibi subiectis. Eodem privilegio gaudent Pres-
byteri Cardinales, ex consuetudine, quæ, ut ait
Soto, est optima legum interpretes.

6. II.

Solvuntur objectiones.

Contra primam conclusionem objicitur pri-
mò: Florentinum in Decreto Eugenij sta-
tuens solum Episcopum esse ministrum Sacra-
menti Ordinis, addit ordinarium: Ergo cum lo-
quatur de ministro Ordinis universaliter sum-
pto, censet simplicem sacerdotem posse esse mi-
nistrum extraordinarium ex commissione Pon-
tificis, Sacramenti Ordinis universaliter sum-
pti, & consequenter Sacerdotij & Diaconatus.
Secundo, ex Concilio Antiocheno cap. 10. &
Ancyrano cap. 13. concedebatur Chorepiscopis
(qui ut fusi docet Damasus Epist. 5. non erant ni-
si simplices sacerdotes) collatio Diaconatus &
Presbyteratus, dummodo ab Episcopo civitatis
licentiam accepissent.

Tertiò, Innocentius VIII. concessit Abbati-
bus ordinis Cisterciensis facultatem conferendi
suis Monachis utrumque ordinem Diaconatus
& Subdiaconatus, ut referunt Emmanuel Ro-
dericus tomo 1. quæst. 12. art. 3. & Vazquez hic
disp. 243. ca. 4. qui ait tale privilegium se legisse
in quodam vetusto Codice qui inscribitur:
Collecta Bullarum Ordinis Cisterciensis, & in Biblio-
theca Collegij Complutensis Societatis Jesu ser-
vatur.

Ad primum respondeo. Florentinum dicendo
Episcopum esse ministrum Sacramenti ordinis,
addidisse ordinarium, propter ordines Minores,
qui licet sint sacramenta, possunt tamen, ex com-
missione Summi Pontificis, à non Episcopo va-
lidè & licitè conferri.

Ad

11 Ad secundum respondetur primo, instituta A Synodi Antiochena; tempore Julii i. habita; nullius esse authoritatis, utpote quæ ab Africanis edita fuere, ut probat Baronius tomo 3. ad annum Domini 341, unde nonnulla ex illis, antiquis Ecclesiæ constitutionibus repugnant, qualia sunt quæ habentur can. 13. contra celibatum Sacerdotum. Nec obstat quod quidam Pontifices aliquando nonnullos ex Canonibus illius Concilii citaverint; id enim solum fecerunt quando agebant contra Græcos, ut eos propriis armis debellarent.

12 Secundo respondetur, duplicis generis olim Chorepiscopos fuisse, quidam enim non aliud erant quam Presbyteri, licet haberent ab Episcopo aliquam commissionem super reliquos Presbyteros, qualem nunc habent Decani, & de illis loquitur Damasus Epistolâ citatâ: Alii vero erant veri Episcopi, sed vel sine certa Dignitate, solumque ad conversionem infidelium ordinati, vel Vicarii tantum aliorum Episcoporum; & de istis loquitur Concilium Antiochenum, ut liquet ex ipso textu, sic enim habet: Qui in villis & vicis constituti sunt Chorepiscopi, tametsi mentis impositionem ab Episcopis susceperunt, & ut Episcopi sunt consecrati, tamen placuit sanctæ Synodo, scire eos oportere, modum proprium retinere, ut gubernare adjacentes Ecclesias sibi commissas, & esse contentos propria sollicitudine & gubernatione, quam susceperunt. Constituire autem his permittitur, Lectores & Subdiaconos, atque Exorcistas, quibus sufficiat tantum graduum licentiam accepisse, non autem Presbyterum, aut Diaconum audeant ordinare, præter conscientiam Episcopi, vel Ecclesiæ cui adjacent inveniuntur. Similia habet Concilium Ancyranum cap. 13. citato, ubi dicitur, Chorepiscopis non licere Presbyteros vel Diaconos ordinare, sed neque urbis Presbyteris, nisi cum litteris ab Episcopo permissum fuerit.

13 Ad tertium respondet Coninck, incertum esse, an tale privilegium verè à Sede Apostolica emanaverit; quia si verè à Sede Apostolica emanasset, nullum debet esse dubium, quin eo semper uti fuissent Abbates Cistercienses, quando potuissent; quod vix credibile est eos fecisse: Primo, quia cum ille usus fuisset publicus, non potuissent ita vulgò omnes sapere, sicut latuit. Secundo, quia nulla est causa, cur illi Abbates, post Concilium Tridentinum, desissent eo privilegio uti; tum quia nullibi in toto Concilio ullo modo revocatur; tum etiam, quia tametsi tacite & implicite fuisset revocatum, tamen Concilium Tridentinum, quoad Decretum de reformatione, in Gallia, ubi Abbatia illius Ordinis Cisterciensis sunt constituta, non nisi in rebus paucissimis, idque satis recenter, fuit receptum. Addo ex Nugno, hic Quæst. 38. art. 1. in expositione articuli, versus finem, quod Magister Victoria refert se vidisse diploma Summi Pontificis, in quo concedit facultatem Abbatibus Ordinis Cisterciensis, ut possent conferre Ordinem Subdiaconatus suis subditis. Ubi nulla fit mentio Ordinis Diaconatus, sed tantum Subdiaconatus. Sed quidquid sit de hoc.

Respondeo, Quod si verè tale privilegium à Sede Apostolica emanaverit, usus est Pontifex opinione quam probabiliorem existimavit, licet verè sit minus probabilis: quamvis enim in materia mortum & sacramentorum, non liceat uti opinione probabili, in concursu alterius, quam probabiliorem existimamus (ut in

differtatione de probabilitate fidei ostendimus) bene tamen in concursu alterius, quæ creditur probabilior, licet verè sit minus probabilis. Eadem solutione utitur Thomasz, in materia de voto solemnii, cum illis obijciat, Summi Pontifices pluries dispensasse in votis solemnibus, & fecisse de Monachis non Monachos.

Quærent hicaliqui, an Episcopus excommunicatus, hæreticus, aut degradatus, Ordinem conferre possit?

Respondeo posse illos conferre valide, quamvis illicite; ut enim in Tractatu de Sacramento in communi fuisse ostendimus, efficacia Sacramenti non pōdet à fide aut bonitate ministrantis, sed ex sola institutione & meritis Christi. Unde sicut Episcopus hæreticus, excommunicatus, suspensus, simoniacus, degradatus &c. valide consecrat, & Sacramentum Eucharistiæ vere conficit, si habeat intentionem consecrandi, & supra debitam materiam, formam præteritam & Ordines valide confert, si servet quæ in Ordinum collectione servanda sunt; & si, ut clarum est Episcopalis, per nulla scelera delesti potest, ita nec potestas conferendi Ordines, per nullam Ecclesiasticam censuram & potestatem potest auferri. Quare per degradationem non auferuntur ab Episcopo potestas ordinandi, quam à Christo accepit, sicut nec à Sacerdote potestas Christi corpus & sanguinem consecrandi, sed dumtaxat talis potestatis usus ipsi prohibetur, inobtemperantes illegitimus quidem, sed non invalidus redduntur. Ex quo facile intelliges plura juris Canonici decreta, in quibus dicitur Episcopos simoniacos, excommunicatos, aut degradatos, non posse Sacramentum Ordinis conferre; hæc enim de potestate legitima intelligenda sunt, namque quæ peccato facere non possumus; fieri non potest dicuntur, & infra appellantur; & in hoc sensu intelligendum est illud D. Leonis Epist. ad Athanasium, Episcopum Constantinopolitanum, quod refertur can. 68. i. quæst. 1. Extra Traditionem Dei, nec rata sunt Sacerdotia, nec rati facientes. His enim verbis (ut glossa explicat) solum declarare intendit, non esse rata Sacerdotia ab hæreticis collata, quoad rem Sacramenti, quæ est gratia, & licitum usum & executionem. Idem significare voluit D. Gregorius lib. 3. Epistolæ, cum dixit ordinatos ab hæreticis & excommunicatis, non consecrari, sed iudari quia hæreticorum Sacramentum Ordinis, & characterem recipiant, gratia tamen sanctificante privantur, & gravi se inquinant peccato, eo ipso quod contra Ecclesiæ statuta, ab huiusmodi Episcopis scientes, & volentes, sacras ordinationes suscipiunt.

Dices, Damasus Epist. 4. ait, per illicitam mentis impositionem vulnerari caput suscipiens, & subdit: Reiterari necesse est, quod legimus in antiquo aut collatum minime probatur. Ergo censet ordinationem ab Episcopo hæretico, aut excommunicato, vel degradato factam, nedum esse illicitam, sed etiam irritam & invalidam.

Respondeo Damasum ibi solum agere de ordinatis à Chorepiscopis, quos negat esse veros Episcopos, & habere potestatem ordinandi. Unde non mirum, si ordinationem ab ipsi factam, nedum illicitam, sed etiam irritam, & invalidam esse existimet, eamque necesse esse reiterari dicat.

ARTICULUS II.

Quinam sint capaces huius Sacramenti

Certum est, viros omnes baptizatos, & usum rationis habentes, esse capaces huius Sacramenti, dummodo aliquis irregularitate vel censurâ Ecclesiastica non sint impediti; unde solum difficultas est, an etiam feminae, catechumeni, & infantes, atque amentes, ad illud capacitatem habeant? Pro resolutione

Dico primo, solos viros esse capaces Sacramenti Ordinis, non vero feminas?

Conclusio est certa de fide, & constat ex perpetua & nunquam interrupta Ecclesiae traditione, neque ad Ordinis valorem iure divino requiri sexum virilem semper existimavit, & ut haereticos ac infames Pepsusianos habuit, qui teste Epiphanius haeresi 49. & Augustino haeresi 27. ordinabant mulieres in Sacerdotes, atque etiam, ut addit Epiphanius, in Diaconissas altaris, & Episcopas. Quem errorem jam pridem extinctum suscitavit Lutherus, teste Alphonso de Castro lib. 10. adversus haereses, verbo *Mulier*. Huius verò Ecclesiasticae traditionis certitudo deducitur primo ex facto Christi, qui cum in ultima Cena Discipulos ordinavit, nullam admisit feminam; sicut neque cum post resurrectionem potestatem absolventi à peccatis Apostolis contulit Joan. 20. Et sane si Christus femineum sexum ad Ordinem admisisset, Beatam Virginem cum Apostolis ordinasset; quandoquidem ipsa dignus quam illi tractare potuisset Sacramentum altaris. Injussit etiam Ecclesia totum sexum femineum Sacramento Ordinis privasset.

Varia etiam huius divinae institutionis asserti possunt congruentia. Prima, quam assignat Epiphanius loco citato, sumitur ex ipsa imperfectione sexus muliebris: *Mulier enim genus lubricum est, erroneumque, ac intellectu humile praeditum*, & per illud Diabolus suum venenum universi generi humano propinavit.

Secunda Sacris Ordinibus annexum est munus publice docendi. Sed ex sententia Apostoli 1. ad Corinth. 14. Turpe est mulierem loqui in Ecclesia. Ergo etiam turpe esset eam sacrum Ordinum munus exercere.

Tertia quam asserti S. Thomas hic quaest. 39. art. 1. Sacramentum Ordinis gradus eminentiam significat. Sed in sexu femineo non potest eminentia aliqua gradus significari, quia mulier statum subjectionis habet. Ergo mulier non potest Ordinis Sacramentum suscipere.

Alia rationem assignat D. Bonaventura in 4. dist. 2. s. art. 2. quaest. 1. ubi ait quod in Sacramento Ordinis persona quae initiatur, significat Christum Mediatorem, cuius officio fungitur, juxta illud Apostoli 2. ad Corinth. 5. *Pro Christo legatione fungimur*: At Mediator fuit tantum vir, igitur solus vir est huius Sacramenti capax, cui haec mystica significatio ex Christi institutione annexa est.

Addit Epiphanius loco citato, quod cum nulla ab exordio mundi mulier legatur unquam sacrificium Deo obtulisse, siue inter fideles, siue inter infideles; & Deus in lege scripta ex solis viris Sacerdotes elegerit, & Levitas in ministerium altaris; lex Evangelica à fortiori id postulabat quoad sacrum Sacerdotium, & altaris ministerium.

Idem, V.

Trium tamen in contrarium, tanquam fundamenta suae haeresis, objeiebant Pepsusiani. Primum, quod tam in veteri quam in novo testamento feminae fuerint Prophetissae. Secundum, quod in primitiva Ecclesia erant Subdiaconissae, Diaconissae, Presbyterae, & Episcopae. Tertium, quod Apostolus ad Galat. 3. ait in Christo Jesu neque esse masculinum neque feminam.

Verum haec frivola sunt, & facile dissolvi possunt. Ad primum enim respondet S. Thomas art. citato ad 1. quod prophetia non est Sacramentum, sed Dei donum, unde ibi non exigitur significatio, sed solum res; & quia secundum rem, in his quae sunt animae, mulier non differt à viro, cum quandoque mulier inveniat melior, quantum ad animum, multo viro sed donum prophetiae, & alia huiusmodi potest recipere, sed non Ordinis Sacramentum.

Addo quod prophetia per se primo non dirigitur ad praeminendum aliis in Ecclesia (sicut Ordinis Sacramentum, qui ordinatum constituit in quadam praeminentia supra alios) sed solum ad cognoscenda ea quae sunt supra hominis statum; unde per se non dirigitur ad alios docendos, sed ad perficiendum seipsum: quare licet donum Prophetiae non repugnet sexui muliebri, Sacramentum tamen Ordinis mulierum videtur incongruum, cum praeminentia & potestas in viros ipsi non conveniat.

Ad secundum respondet idem S. Doctor ibidem in corp. articuli, quod in veteris sit quidem mentio de Diaconissa & Presbyterâ, sed Diaconissa ibi dicitur, quae in aliquo actu Diaconi participat, scilicet quae legit hominibus in Ecclesia: Presbyterâ autem dicitur vidua, quia Presbyter idem est quod senior.

Alia quoque significatione, Presbyterae olim dicebantur, quae Presbyteris ante ordinationem sacram nupserant, & ab eis jam ordinatis, ex mutuo consensu, sponte fuerant separatae, sed eorundem curâ nutriendae; sicut Episcopissae vocabantur quarum maritus Episcopus factus fuerat, & similiter Diaconissae, quarum maritus ad Diaconatus ordinem assumptus erat, ut patet ex Concilio Alusiensi 4. can. 21. ubi sic statuitur: *Non licet Presbytero in uno lecto, post acceptam benedictionem, cum Presbyterâ sua dormire, neque in peccato carnali committeri; neque Diacono, neque Subdiacono; cum sua videlicet Diaconissa, vel Subdiaconissa, id est conjuge ante ordinationem ducta. Et in secunda Synodo Turonica sub Pelagio cap. 20. excommunicantur Presbyter, Diaconus, & Subdiaconus, qui inventi fuerint cum sua Presbyterissa, Diaconissa, vel Subdiaconissa. Quae de re plura Pamelius annot. 72. in librum Tertulliani de exhortatione ad castitatem.*

Ad tertium respondetur, Apostolum loco citato loqui de crimine inter virum & mulierem, quoad meritum, non vero quoad officium. Dico secundo, solos baptizatos esse capaces Sacramenti Ordinis, non vero Catechumenos.

Haec conclusio non minus est certa quam praecedens, cum enim Baptismus sit janua aliorum Sacramentorum, ante ejus susceptionem, homo nullius Sacramenti est capax; unde Catechumenus contrahendo matrimonium, non recipit gratiam Sacramentalem quam hoc Sacramentum baptizatis causat; cum non sit capax matrimonii ut est Sacramentum, sed solum ut est contractus naturalis & civilis.

Dices primo, Catechumenus per fidem conjungitur Christo, & efficitur ejus membrum: Er-

R r

go

persona quam Ecclesia ut idoneum ad hoc munus elegerit: repugnat autem quod Ecclesia, a Spiritu sancto directa, eligere possit infantem; & si per impossibile ipsum eligeret, talis electio, utpote legi ac iuri naturali repugnans, esset nulla. Adde quod potestas papalis, quæ est omnium suprema, est potestas mystici capitis iugiter influentis in membra totius Ecclesiæ, per directionem & gubernationem, & dogmatum fidei propositionem: repugnat autem quod infans influat per modum mystici capitis in membra Ecclesiæ, cum hic influxus debeat mediâ regularationis, quâ infans caret, in membra derivari.

33 Ad secundum, nego Majorem; falsum enim est, parvulis ad recipienda Sacramenta quorum sunt capaces, ut Baptismum, Confirmationem, & Eucharistiam, necessariam esse intentionem, siue ipsorummet, siue parentum, aut Ecclesiæ pro ipsis consentientis, & ejus voluntas sit interpretative voluntas ipsorum parvulorum: Neque enim Baptismus v.g. illis applicatus, idcirco validus est, quia Ecclesia vel parentes consentiunt ipsorum nomine; sed quia institutio Christi, nihil aliud requirit ad ipsius valorem respectu parvulorum, nisi ut ipsis applicetur materia & forma Baptismi, cum intentione debita; unde puer valide baptizaretur, tamen si parentes reniterentur. Idem cum proportionem dicendum de Sacramento Ordinis; nam renitentibus etiam ipsis parentibus, illud valide ab infante recipere, si Episcopus debitam materiam & formam ipsi applicaret. Non teneretur tamen talis parvulus, cum ad annos discretionis pervenisset, in Ordine sibi in infantia collato perseverare, sed posset illi renuntiare, & matrimonium contrahere; cum non potuerit Ecclesia illum ad votum continentiae obligare, independentem ab ejus voluntate.

ARTICULUS II.

An celibatus lege divinâ, vel tantum Ecclesiasticâ, sacris Ordinibus sit annexus, talisque lex iusta & convenienter sit, & a temporibus Apostolorum in Ecclesia viguerit?

34 Pro intelligentia & resolutione hujus difficultatis, notandum est, legem celibatus ad duo obligare; primum est, ut omnis conjugatus qui sacris Ordinibus initiatur, perpetuam servet continentiam; secundum, ut non conjugatus postquam aliquem ex sacris Ordinibus suscepit, uxorem non ducat. Oportet ergo primo, an lege Divinâ, vel solum Ecclesiasticâ, celibatus quoad hæc duo annexus sit sacris Ordinibus? Secundo, an supposito quod talis lex sit purè Ecclesiastica, rectè & convenienter ab Ecclesia constituta fuerit, & quo tempore?

35 Quoad primum Franciscus Turrettinus lib. 2. de dogmaticis characteribus, contendit jure & præcepto divino obligari eos qui post contractum matrimonium susceperunt sacros Ordines, non uti amplius conjugio; multoque magis teneri eodem jure divino non contrahere matrimonium, post sacrum Ordinem susceptum. Joannes verò Major, Michaël Medina, & Clitoveus, Doctor Parisiensis, negant quidem Clericos ante sacros Ordines conjugatos, teneri post eorum suspensionem jure divino ad continentiam servandam, sed affirmant divinâ lege

vetitum esse sacris hominibus post Ordines matrimonium contrahere.

Quantum ad secundum, Græci Schismatici Ecclesiam Latinam reprehendunt, quod ordinarum post conjugium jubeat ab uxoris separari, & amplius non vacare conjugio. Hæretici verò hujus temporis in eo quidem cum Græcis Schismaticis conveniunt; sed ulterius addunt, male & injustè ab Ecclesia statutum fuisse, ut illi ipsi qui jam sacris Ordinibus initiati sunt, non possint contrahere matrimonium, talemque legem dicunt repugnare antiquis Conciliis, & à solo Papa fuisse sancitam; imò non nisi à quadringentis annis in Germania introductam.

S. I.

Prima pars quaestii duplici conclusione resolvitur.

Dico primò, conjugalis usus cum uxoris ante sacram ordinationem ductis, non est prohibitus sacris hominibus, jure divino, sed tantum Ecclesiastico. Ita D. Thomas 2. 2. quaest. 88. art. 1. in corp. ubi hæc scribit: *Non est essentialiter annexum debitum continentie Ordini sacro, sed ex statuto Ecclesiæ; unde videtur quod per Ecclesiam possit dispensari in voto continentie, solemnizato per suspensionem sacri Ordinis.* Quibus verbis rationem fundamentalem nostræ conclusionis insinuat: Ecclesia enim non potest dispensare in his quæ sunt de jure divino, imò nec tolerare aliquid lege divinâ prohibitum: Sed Ecclesia dispensat cum Græcis, & permittit, ut susceptis Ordinibus Majoribus maneant in usu matrimonii antea contracti, vel saltem talem Græcorum consuetudinem tolerat, nec damnat ut legi divinæ adversam: Ergo conjugalis usus cum uxoris ante sacram ordinationem ductis, non est prohibitus sacris hominibus jure divino, sed tantum Ecclesiastico. Major patet, Minor probatur ex Concilio Lateranensi sub Innocentio III. cap. 14. ubi contra continentiam Clericorum sic legitur: *Qui autem secundum regionis suæ morem non abdicarunt copulam (id est Græci Sacerdotes) si lapsi fuerint, gravius puniuntur, cum legitimo matrimonio uti possint.* Et in cap. Cum olim, de Clericis conjugatis, idem Pontifex hæc scribit: *Nos igitur attendentes, quod Orientalis Ecclesia votum continentie non admittit; quoniam Orientales in Minoribus Ordinibus contrahunt, & in superioribus utuntur matrimonio contracto.* Ubi hic Græcorum mos à Pontifice non improbat. Similiter neque in Concilio Lugdunensi, neque in Florentino, nullo modo Græcis obiectum legimus, quod Sacerdotes eorum uterentur conjugio ante sacram ordinationem contracto, & continentie legem non servarent, sicut servatur in Latina Ecclesia: Ergo Ecclesia dispensat cum Sacerdotibus Græcis ut utantur conjugio ante sacram ordinationem contracto, vel saltem talem usum & consuetudinem Græcorum non improbat, sed permittit, quam tamen tolerare non posset, si jure divino repugnaret.

Confirmatur primò: Gregorius Magnus lib. 1. Registri Epist. 42. permittit Subdiaconis Sicilia uti uxoris ante ordinationem ductis, quamvis in posterum tales ordinari vetuerit, nisi una cum uxoris continentiam promitterent. At hoc non permisisset, si jure divino prohibitum esse intellexisset: Ergo jure solum Ecclesiastico tenentur illi qui Majoribus Ordinibus sunt

Rrr 2

juncti

juncti, non uti amplius matrimonio iam ante contracto.

39 Confirmatur secundò: Ecclesia multis canonibus statuit, ut votum continentie ab ordinandis sacris Ordinibus exigatur: At si jure divino annexa esset sacris Ordinibus continentia, non esset ex parte ordinandorum necessarium votum, aut lex Ecclesie, ad eam illos obligans: Ergo continentia jure tantum Ecclesiastico Ordinibus sacris annexa est.

40 Confirmatur tertio: Nullum extat præceptum divinum de hac re in Scriptura, vel Traditione, ut constabit ex solutionibus objectionum; neque ex lumine naturali colligi potest, quamvis enim ratio naturalis dicat, esse valde congruum quod sacri homines abstineant ab usu matrimonii, non tamen dicat esse necessarium; alias peccassent Sacerdotes legis antiquæ, habendo uxores: Ergo usus conjugii sacris hominibus jure tantum Ecclesiastico prohibitus est.

41 Dico secundò, similiter jure solum Ecclesiastico prohibitum esse contrahere matrimonium iis omnibus, qui Majoribus Ordinibus initiati sunt. Est etiam D. Thoma in 4. dist. 37. quæst. 1. art. 1. in corp. ubi hæc scribit: Ordo sacer de sui ratione habet ex quadam congruentia quod matrimonium impedire debeat, quia in sacris Ordinibus constituti, sacra vasa & Sacramenta tractant, & ideo decessus est, ut mundam corporalem per continentiam servent: Sed quod impedit matrimonium, nisi ex constitutione Ecclesie habet tamen aliter apud Latinos, quam apud Græcos, quia apud Græcos impedit matrimonium contrahendum, solum ex vi Ordinis; sed apud Latinos impedit ex vi Ordinis, & ulterius ex voto continentie, quod est Ordinibus sacris annexum; quod etiam si quis verbo tenus non emittat, ex hoc ipso quod Ordinem suscepit, secundum ritum Occidentalis Ecclesie, intelligitur emississe, & ideo apud Græcos & alios Orientales, sacer Ordo impedit matrimonium contrahendum, non tamen matrimonij prius contracti usum; possunt enim matrimonio prius contracto uti, quamvis non possint matrimonium de novo contrahere; sed apud Occidentalem Ecclesiam impedit matrimonium, & matrimonij usum. Quibus verbis sanctus Doctor hanc & præcedentem conclusionem aperte docet, & egregie illustrat.

Ratio etiam suffragatur: Scenim matrimonium jure divino pugnet cum sacris Ordinibus non posset Pontifex dispensare, ut sacris Ordinibus initiatus, nubere: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Sequela Majoris patet, Pontifex enim non habet potestatem dispensandi in jure divino. Minor verò probatur, tum ex praxi Ecclesie, quæ pluries in hoc dispensavit, tum ex D. D. Thoma 2. 2. quæst. 88. art. 1. qui etsi id negat de religioso professo, concedit tamen de Presbytero. Nec valet si dicas, quod cum Ecclesia dispensat ut sacri Ordinibus initiatus nubat, privat illum exercitio sui ministerij. Nam licet Ecclesia regulariter id præstat, interdum tamen eos sacri Ordinis ministerio relinquit, ut constat ex Concilio Ancyrano, celebrato ante Nicænum, & approbato à Leone I V. in cujus canone 10. sic habetur: Diaconi quicumque ordinantur, si in ipsa Ordinatione protestati sunt, & dixerunt, vel se conjugio copulari, quia sic manere non possunt, in ministerio manent, propterea quod eis Episcopus licentiam dedit.

42 Potest insuper suaderi ista conclusio, ex dictis in præcedenti; si enim usus matrimonij non sit jure divino prohibitus Clericis, sacris Ordini-

bus initiatis (ut constat exemplo Græcorum, qui licet utuntur matrimonio ante sacri Ordinationem inito) multo minus ipsum matrimonium; matrimonium enim non prohibetur sacris hominibus, ratione contractus, qui boni & Sacramentalis, sed ratione usus, qui solus & statu sacrorum hominum. Unde Tridentinum sess. 24. can. 9. manifestè significat jure tantum Ecclesiastico esse, quod Majoribus Ordinibus initiati matrimonium contrahere nequeant, cum sic ait: Si quis dixerit Clericis in sacris Ordinibus constitutis, vel Religiosis casti ac continentis profectos, posse matrimonium contrahere, contrariumque validum esse, non obstante lege sacrosancta, vel voto, &c. anathema sit.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Contra primam conclusionem plura congerit Tisiranus Scripturæ & 88. Patrum testimonia, quæ ne apparenter quidem probent id quod intendis unde miratur Vazquez, illi ipsum adduci potuisse in sententiam omnium Theologorum contrariam, dicitque ut eum excuset, nimio castitatis, cujus erat amarissimus, & lo accensum, existimasse id quod ardentius piebat, nimirum ex quolibet Scripturæ & Patrum testimonio id expresse colligi. Aliquam men proponit ex Patribus testimonia, quæ aliquid habent apparentiæ, ea præcipue quæ Syricio Papa Epist. 1. ad Himerium Tarraconensem Episcopum cap. 7. ex Epiphano hæc 59. & ex Eusebio Cæsariensi lib. 1. de demonstratione Evangelica cap. 9. adducit: Verba Syricii hæc sunt: Dominus Jesus cum suo nos illud ad adventu, in Evangelio protestatur, quia legem non implere, non solvere. Et ideo Ecclesiam, caput fidei est speciosus forma, castitatem voluit splendorem, ut in die judicii, cum Christus adveniret, sine macula & ruga eam posset, sicut per Apostolum sanxit, tuit, reperire. Quorum sanctionem Sacerdotes omnes atque Levitæ, insolubili lege constringunt, ut ad ordinationis nostræ, sobrietati ac pudicitia, & casta postea mancipemus & corpora. Epiphanius vero loco citato sic habet: Re vera non suscipi sancta Dei predicatio, post Christi adventum, qui ante prius mortuæ eorum uxore secundo nuptiis conjuncti sunt &c. Sed & adhuc viventes & iterum conjugem unius uxoris virum non suscipi in Diaconum, Presbyterum, Episcopum &c. Denique Eusebius citatus ait: Secundum leges novi testamenti debere sacris initiatis ab uxore abstinere: At leges novi testamenti, sunt leges Christi & Divinæ: Ergo jure divino sacris Ordinibus initiati tenentur abstinere ab usu conjugii.

Verum hæc levia sunt, verba enim Syricii non plus probant, quam continentiam ministeriorum Ecclesie esse secundum Christi voluntatem & beneplacitum, qui voluit Ecclesiam Evangelicam castitatis splendore radiare; & esse portam ex institutione seu constitutione & præcepto Apostolico, lato secundum Christi beneplacitum & intentionem, ut significant verba illa Syricii sicut per Apostolum suum instituit. Epiphanius vero nomine sancti Dei prædicationis, intelligit prædicationem legis non Evangelicæ, sed Ecclesiasticæ, quam ideo vocat, hoc nomine, quia simul cum lege Evangelica, live cum lege Dei

ab Apostolis predicata fuit. Similiter Eusebius, per leges novi testamenti, intellexit leges non à Christo latas, sed ab Ecclesia vel Apostolis traditas in novo testamento. Quas interpretationes legitimas esse, & ad mentem illorum, colligitur manifeste ex eo, quod eodem modo loquantur de lege prohibente personis sacris usum conjugii, ac de lege arcente bigamos à Sacerdotio, ut constat ex verbis istis Epiphanius supra relatis: Non suscipit sancta Dei prædicatio post Christi adventum eos qui mortuæ uxore secundæ nuptiæ conjuncti sunt: At lex quæ bigamos non admittit ad Sacerdotium, est purè Ecclesiastica, ut docent communiter Theologi, & articulo sequenti ostendemus: Ergo illi censent legem prohibentem personis sacris usum conjugii, non esse divinam, sed purè Ecclesiasticam.

46 Plura etiam contra primam conclusionem proponit Turrianus argumenta, inter quæ istud præcipuum est: Sacerdotes & Levitæ veteris testamenti, jure divino prohibebantur ab uxori- bus abstinere tempore suæ vicis: Ergo à fortiori Sacerdotes & Levitæ novi testamenti jure divi- no tenentur totâ vitâ continentiam servare. Nam idem illi jure divino tenebantur tempore suæ vicis continentiam servare, quia eo tempo- re divina mysteria tractabant, quæ hanc animi & corporis puritatem exigebant: At Sacerdotes & Levitæ novi testamenti, toto vitæ tempore tractant divina mysteria: Igitur toto suæ vitæ tempore, jure divino tenentur continentiam servare.

Confirmatur: Lex divina prohibens Sacer- dotibus & Levitis veteris testamenti ab uxori- bus tempore suæ vicis abstinere, non fuit cere- monialis, aut judicialis, sed moralis, fundata in virtute religionis & sanctitate, quam sacrosan- cta mysteria in ministro prærequirunt: Ergo non cessavit in lege Evangelica.

47 Ad objectionem, concessio Antecedente, ne- go Consequentiam, nam de Sacerdotibus & Le- vitis veteris testamenti, habemus plura Scriptu- ræ loca, quibus Deus jubet eos ab usu matrimo- nii abstinere, tempore suæ vicis: de Sacerdoti- bus autem & Levitis novi testamenti, nullum legitur in Scriptura testimonium, quo idem eis præcipiatur: imò plures in oppositum sunt Con- ciliiorum & Patrum auctoritates supra adduc- tæ. Nec refert quod Dei præceptum respectu Sacerdotum & Levitarum veteris testamenti sit morale, & fundatum in ipsa virtute religionis, & puritate quam in ministris sacrosancta myste- ria requirunt; nam hæc solum convenientiam & congruitatem, non necessitatem indicant; cum nullam ex natura sua indecentiam, cultui divino repugnantem, usui matrimonii habeat; & quamvis aliquam haberet, ex hoc solum pos- set colligi, teneri jure divino sacros homines ab usu conjugii abstinere eo tempore quod sunt altari ministraturi; quo etiam tempore Græci, exemplo Sacerdotum & Levitarum veteris tes- tamenti, ab uxori- bus abstinere. Per quod patet ad Confirmationem.

48 Contra secundam conclusionem objicit pri- mò Michael Medina: Concilia & Patres ajunt, carnalia conjugia esse sacris hominibus prohi- bita, quia sunt personæ Deo consecrata, non mi- nus quam vasa sancto chrismate delibata: Ergo sicut ex natura ipsa benedictionis sive consecra- tionis calicis, provenit, quod ad alios usus defer- re nequeat; ita & ex ipsa Ordinum sacrorum

Tom. V.

A natura, sine institutione, non verò præcisè ex prohibitione Ecclesiæ provenit, quod sacris Or- dinibus initiatis non liceat matrimonia contra- here.

Secundò, Longè gravior pœna olim impone- batur iis qui post susceptos sacros Ordines cele- brabant matrimonia, quam qui antea contracto utebantur; quod signum est, majus esse peccae- rum, Sacerdotum post suspensionem Ordinis matrimonium contrahere quam contracto an- te sacerdotium, ut in ipso sacerdotio; & conse- quenter illud quidem esset tantum contra legem Ecclesiasticam, sed illud adversari legi divinæ.

Confirmatur: Prior transgressio puniebatur excommunicatione, quæ antiquis sæculis, non nisi in violatores divini juris vibrabatur.

B Tertiò, Græcis etià indultum sit, ut possint uti matrimonio ante sacram Ordinationem contra- cto, nunquam tamen cum illis dispensatum est, ut post susceptos sacros Ordines possint uxores ducere. Quod non leve signum est, in hoc Ec- clesiam dispensare non posse, subindeque esse al- tioris juris quam humani.

Ad primum, nego suppositum consequentis, 51 nimirum quod præceptum prohibens usum pro- phanum calicis consecrati, sit divinum, est enim tantum Ecclesiasticum, sicut ipsa calicis conse- cratio; unde sicut Ecclesia potest urgente aliqua necessitate dispensare, ut vasa Deo consecrata, ad prophanos usus applicentur; ita & cum sacro homine ad contrahendum matrimonium.

Ad secundum respondeo majus esse pecca- tum eorum qui post Ordines susceptos matrimo- nium contrahunt, & eo sic contracto utun- tur, quam sit peccatum illorum qui ante susce- ptionem Ordinum conjugati, his susceptis, à conjugio non abstinere, licet neutrum sit jure di- vino prohibitum, sed tantum Ecclesiastico; ac proinde mirum non esse, quod major pœna ab Ecclesia statuta fuerit pro peccato illorum, quam pro peccato istorum.

Ad confirmationem dico, propter transgres- sionem legis Ecclesiasticæ, pœnas etiam depo- sitionis, excommunicationis, & alias ejusmodi, esse statutas ab ipsa Ecclesia, ut ex ejus canonibus constet.

Ad tertium respondetur, quod licet præcep- tum de non contrahendo post sacros Ordines matrimonio, sit tantum Ecclesiasticum, sicut & præceptum de non utendo matrimonio ante sa- cros Ordines contracto; Ecclesia tamen Spiritu sancto ducta, prudenter judicavit & voluit, in favorem matrimonii jus suum possidentis, cum Græcis dispensare in usu matrimonii antea contra- cti, non autem in matrimonio contrahendo.

§. III.

E Alia difficultas expeditur, & legem calibath rectissi- mam & utilissimam esse, & à temporibus Apo- stolorum in Ecclesia viguisse, contra hereticos ostenditur.

Dico tertio, rectè & justè ab Ecclesia statu- tum fuit, ut sacris Ordinibus initiati conti- nentiam servarent.

54 Probatur primò argumento à minori ad ma- jus: Olim in antiqua lege, qui res multò minus sanctas, quam sit ministerium sacrum novi testa- menti, tractaturi erat, jubebantur ab uxori- bus abstinere, nam exodi 19. cum legem Israël ita accepturi

Rrr 3

a septem effent, prohibiti sunt ne suis uxoribus
 appropinquarent. Et i. Regum 21. David & co-
 mites non fuerint admissi ad panes propositionis,
 nisi proleatarent se a mulieribus conti-
 nuasse, Ex quo D. Hieronymus in cap. 1. ad Ti-
 tum recte colligit, perpetuum debere servare
 continentiam nostros Sacerdotes, qui corpus
 Christi, illis panibus significatum, iugiter conse-
 crant, edunt, & ministrant, ac filium Virginis, &
 Virginum sponsum, atque omnis puritatis fon-
 tem, quotidie manibus attrahant. Similia ha-
 bet lib. 1. contra Iovinianum num. 21. ubi ex-
 pendens verba illa Abi nelec Sacerdotis, Davi-
 dem sic interrogantis, *Si mundi sunt pueri, maxi-
 me a mulieribus?* Subdit: *Panes enim propositionis,
 quasi corpus Christi, de uxorum cubilibus con-
 surgentes, edere non poterant.* Item Exodi 12. qui
 comesturi erant agnum paschalem, iubebantur
 renes accingere, id est voluptates carnis edoma-
 re, ut exponit D. Gregorius homil. 22. in Evan-
 gelia. Demum Sacerdotes per vices ministran-
 tes in tabernaculo, toto tempore vicis suae, à
 domo & ab uxoribus abesse debebant, ut col-
 ligitur ex 1. Paralip. 24. & ex Lucà 1. Ergo ju-
 stum & conveniens est, ut Sacerdotes nostri,
 perpetuo vacantes sacro ministerio, perpetuum
 servant continentiam, ut rectè arguit Innocen-
 tius I. Epist. 9. ad Victricium Rothomagensem
 Episcopum: *Quia dignum (inquit) & pudicum
 & honestum est, tenere Ecclesia omnino debet, ut Sa-
 cerdotes & Levita cum uxoribus suis non coeant, quia
 ministri quotidiani necessitatibus occupantur: Scri-
 ptum est enim, sancti estote, quia ego sanctus sum Do-
 minus Deus vester. Nam si prisci temporibus de tem-
 plo Dei Sacerdotes anno vicis suae non discedebant,
 quanto magis hi Sacerdotes vel Levita pudicitiam ex
 vi ordinationis suae servare debent, nec praeerit dies,
 quà vel à sacrificiis divinis, vel à Baptismatis officio
 vacent.*

Admittit Calvinus lib. 4. instit. cap. 12. num.
25. hanc continentia legem in Sacerdotibus &
Levitis Moisaica legis, negat in Evangelicis;
quia illi (inquit) Christum representabant,
qui mediator Dei & hominum perfectissima
sua puritate reconciliaturus Patrem nobis erat:
hanc autem personam quia non representant
Evangelici Ministri, falso cum illis com-
parantur.

96 Sed hæc frivola prorsus ac futilia sunt, Tum quia non solum ob Christi repræsentationem, sed etiam, imò magis, propter sanctitatem sui ministerii, ut nimirum purius eo fingerentur, debebant Sacerdotes legis Mosaicæ, tempore sui ministerii, sese ab uxoribus continere. Tum etiam, quia falsum est, Sacerdotes novi testamenti non repræsentare Christum, eum enim, non quidem ut futurum, sed ut præsentem significant: imò non solum Christi personam repræsentant, sed ipsius vice funguntur 2. ad Corinth. 5. pro Christo legatione fungimur, ejusque personam in sacrificando sustinent, dicentes in ejus nomine, *Hoc est corpus meum*. Major ergo in Sacerdotibus Evangelicis requiritur animi & corporis puritas, quam in antiquis Sacerdotibus & Levitis, qui personam Christi imperfectè adumbrabant, nec antea ipsius Legarii & Vicarii, sicut Sacerdotes novæ legis, sed ejus duntaxat umbra & figura.

57. Probatur secundo conclusio : Consuetudo
conjugalis impedimento est ne sacri Ministri
rectè officio suo fungantur: Ergo rectè & iuste

A ab Ecclesia statutum fuit, ut illi continentium
servarent, ac coelibem vitam docerent. Con-
querita patet, Antecedens probatur. Affe-
cium sacrorum ministrorum duo praecipue
contemplationi vacare: Ac coniugio conjugales
his duobus actibus non mediocriter obstat
primo quidem, nam cum sacrificium altaris au-
gulissimum & sanctissimum sit, debet ut possit
illud offerunt, in igni quadam puritate &
sanctitate mentis & corporis polleant a terrenis
vero, quia ad conjugalis mentis aciem levi-
tat, & aboratione & rerum divinarum con-
templatione inimum averit ac distrahit. Vi-
de Theophrastus (teste D. Hieronymo) dis-
bat, non expedire sapienti nubere. Et Apolu-
lus 1. ad Corinth. 7. suadet idcirco conjugium
continentiam ad tempus, ut melius vacent orati-
oni. Cum ergo Sacerdotes Evangelici de-
beant semper orationibus & sacrificiis effren-
dis incumbere, semper debent a conjugio abste-
nere.

Dico quãtò , legem de celibatu sacrorum
ministorum , antiquissimam esse , & ab ipsa
Apostolis inductam & constitutam.

Probaturno primò ex verbis illa Apollin
Tium. Oporter Episcopum continentem esse: ut
tut autem Bellarminus, Apollinum non fuisse
usum nomine Calliani, quod etiam continen
C gitimis suis uxoribus utentibus, convenit, sed
nomine continentem, quod importat abstinen
tiam etiam à conjugali amplexu, ut Hieroni
mus ibi exponit dicens: Continentem abduci
nempe ab uxoribus etiam amplexibus.

Probatum secundum ex Epistola 2. Clementis ad Jacobum fratrem Domini, in qua inter alia monita B. Petro sibi data, hoc continetur: *17. Dominica Myſteria tales eligant, qui ante elevationem suam, conjuges suas noverint (intende) legiteur, non noverint* Quod si post ordinatum Ministerio altaris contingerit, proprium intrabile uxoris, sacrarii non intret limina, nec larvis portitor fiat, nec alacris contingat, nec ad amittendis holocaustis oblationem suscipiat, nec ad divinis corporis portationem accedat, nec aquam Sacramentalis porrigat ad manus. Quamvis autem notandum, hanc Epistolam esse Clementis, patet antiqua est, et in hac parte usque totius Ecclesie probata, ut ex testimoniis omnium fere antiquorum Conciliorum et Patrum ostendit Belarminus lib. 1. de Clericis cap. 19.

Probatur tertio ex Concilio Carthaginensi
secundo can. 2. ubi sic dicitur : Omnes *Episcopi,
Presbyteri, & Diaconi, qui quocumque
ment a contrahant, pudicitiam custodire, etiam in
tribus, se abstineant; ut quod Apostoli docuerunt, et
ipsa servavit antiquitas, nos quoque custodiamus.* Vi-
de Soto lib. 7. de iustitia, hæc Arator, Ecclesi-
e in Pontificibus suis pudicitiam commendanti
carmina reperiuntur.

*Ecclesie nunc alma fides. sine fide puericos,
Pontifices iubet esse suos, &c.*

Cui etiam quadrat illud Hieronymi lib.
contra Vigilantium: *Quis facient Orienta-
lis, aut Sedes Apostolica, quae virgines
Clericos accipiant, aut continent, aut suavia
habuerint, desinunt esse mariti, nempe quod
usum conjugalem. Arguit contra Vigilan-
tium haereticum, qui virginitatem & pu-
ritiam ab Ecclesia Christi abieciendam esse con-
tendebat.*

61 Ad pleniorē huius conclusionis intelligentiam, quædam breviter hic observanda sunt. Primum est, Subdiaconatum non habuisse semper annexam obligationem continentie, & votum servandæ castitatis, quia in primitiva Ecclesia inter Ordines sacros non computabatur, ut docet Innocentius III. cap. A multis. de atate & qualitate ordinandorum, ubi refert tempore Urbani II. Subdiaconatum non fuisse inter Ordines sacros connumeratum, quod decretum tantum Urbanus I. refertur can. Nullus in Epist. dist. 60. ubi Pontifex: Sacros (inquit) ordines dicimus Diaconatum & Presbyteratum: hos siquidem, solos primitivè legimus habuisse Ecclesia. Fuisse autem illi continentie votum annexum tempore Gregorii Magni, constat ex can. Ante triennium, dist. 31. in quo mandat Pontifex, ut Subdiaconi Ecclesiarum Siciliæ, more Romanæ Ecclesiæ, continentiam servent. Quod prius statutum fuerat in Concilio Eliberitano can. 3. ubi sic dicitur: Placuit in totum prohibere Episcopis, Presbyteris, Diaconibus, Subdiaconibus, abstinere se a conjugibus suis.

62 Secundò notandum est, quod licet ab initio Diaconis, Presbyteris, & Episcopis prohibitum fuerit matrimonium contrahere, non fuit tamen propterea matrimonium ab illis contractum ab initio irritum, sicut nunc est iure Ecclesiastico, ut colligitur ex canone 10. Concilii Ancyran, ubi solum dicitur, Diaconos, qui professi continentiam in ordinatione, postea matrimonium duxerint, debere a ministerio cessare, non autem debere ab uxoribus separari, eisque permittitur communio laica: At si tale matrimonium fuisset invalidum, debuissent ab uxoribus, sive potius a concubinis separari; nec ipsis in tali matrimonio seu potius concubinato manentibus, permitti potuisset communicatio laica: Ergo tale matrimonium tunc non erat iure Ecclesiastico irritum, sicut modò. De quo fuscè Basilii Pontius lib. 7. de matrimonio cap. 27.

63 Tertiò sciendum est, viduas quæ tempore Apostolorum eligebantur, ut velut Diaconissæ ministrarent Ecclesiæ, fuisse obstrictas voto castitatis, ut colligitur ex Apostolo 1. ad Timotheum 5. ubi præcipi non eligi iuniores; quia cum luxuriant fuerint in Christo (id est cum bonis Ecclesiæ ad proprium usum abutentes, lautiùs se nutriverint, & quod facile ex eo sequitur, ad lasciviam stimulos sentire ceperint) nutrire volunt: habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt, id est promissionem Deo factam de servanda continentia violaverunt. Unde Augustinus in Psalm. 75. ad illud versum, Vovete & reddite Domino Deo vestra, hæc scribit: Quisque quod voverit voluerit voverit, sed illud attendat, ut quod voverit reddat, &c. Quid autem ait (Apostolus) de quibusdam quæ voverunt & non reddiderunt? Habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt. Quid est primam fidem irritam fecerunt? Voverunt, & non reddiderunt.

64 Denique observandum est, legem de servanda continentia à sacris hominibus, fuisse in Ecclesia Latina continè servatam, ut nunquam ab ea deviare licitum fuerit, secus in Græca, in qua talis lex fuit abrogata, & permittum est ministris altaris, cum propriis uxoribus consuetudinem habere. Quando verò lex illa in Ecclesia Græca abrogata cepit, & licitum esse uxoris usus, qui ante sacram ordinationem matrimonio copulati erant, dubium & incer-

tum est. Aliqui putant, eam primò fuisse abrogatam in Concilio Ancyrano, celebrato ante Nicænum, & approbato a Leone IV. idque colligunt ex quadam historia quam refert Socrates lib. 1. cap. 8. quod volentibus Nicæni Concilii Patribus statuere ut sacris initiati abstinerent ab uxoribus quas ante ordinationem duxerant, quidam Monachus, nomine Paphnutius, qui huic Concilio intererat, se opposuit ne talis lex ferretur; idque à Patribus obtinuit. Verum hoc valde incertum est, tum quia historia illa à multis rejicitur ut apocrypha; tum etiam quia D. Epiphanius, qui post Concilium Nicænum floruit, hæresi 59. sic ait: Ecclesia adhuc viventem & liberos gignentem unius uxoris virum non suscipit, sed eum qui se ab unica continuit, aut in viduitate vixit, Diaconum, Episcopum, & Presbyterum, & Hypodiatum non suscipit, maxime ubi sinceri sunt canones Ecclesiastici. Et mox ubi jungit: At dices mihi, in aliquibus locis liberos gignere Presbyteros, Diaconos, & Hypodiatos. At non est (inquit) iuxta canonem, sed iuxta hominum mentem, quæ per tempus clavigat. Item Hieronymus supra relatus testatur quod suo tempore Orientalis Ecclesia, aut Virgines Clericos accipiebat, aut continentem, vel si uxores habuissent, mariti (quoad actum conjugalem) esse desistebant. Sed quidquid sit de hoc, certum est, tempore sextæ Synodi, inceptæ sub Agathone, & abso-pta sub Leone II. anno 683. in Ecclesia Græca licitum fuisse conjugalem usum iis qui ante sacram ordinationem uxores duxissent, ut constat ex canone 13. in quo sic dicitur: Quoniam Romana Ecclesia pro canone traditum esse cognovimus, ut promovendi ad Diaconatum vel Presbyteratum, prostreantur se non amplius suis uxoribus conjugendos; nos antiquum canonem Apostolorum perfectionis ordinisque servantes, hominum qui sunt in sacris, legitima conjugia, deinceps quoque firma & stabilia esse volumus, nequaquam eorum cum uxoribus conjunctionem dissolventes, vel eos mutua, tempore convenienti, consuetudine privantes. Quamobrem si quis dignus inventus fuerit, qui Hypodiatos, vel Diaconos, vel Presbyter ordinetur, ut ad talem gradum assumi nequaquam prohibeatur, cum legitima uxore cohabitare. Sed neque ordinationis tempore ab eo possit, ut prostreatur, se à legitima cum uxore consuetudine abstinere. Quem morem usque ad hæc tempora servant Græci, Romanæ Ecclesiæ permittente, & non nisi eo tempore quo sacris altaribus sunt assessorii, prohibentur uxoribus uti. Episcopi tamen Græci cum uxoribus quas ante sacram ordinationem duxerant non cohabitant, ut patet ex canone 12. ejusdem sextæ Synodi; imò nunc Græci ordinariè non eligunt in Episcopum, nisi vel religionem professum, vel qui perpetuam castitatem tervet, & uxorem non habeat, ut audiui à Patribus nostri Ordinis, qui diu in Græcia commorati fuerant, & Ecclesiæ Græcæ ritus & consuetudines apprime noverant.

§. IV.

Solvuntur objectiones Hæreticorum.

65 Contra tertiam conclusionem, in qua diximus legem celibatus ab Ecclesia statutam pro sacris ministris, rectissimam esse & sanctissimam, plura obijciunt Hæretici Scripturæ testimonia, ut persuadeant talem legem iniquam & per-

& perniciosam esse. Apostolus enim (inquiunt) ait id Hebræos 13. connubium esse honorabile in omnibus, adeoque in Sacerdotibus. Et 1. ad Timoth. 3. jubet Episcopum esse unius uxoris virum. Et cap. 4. ejusdem Epistolæ ait, novissimis temporibus aliquos introducturos doctrinam damoniorum, prohibentem nubere.

66 Sed hæc frivola sunt, Paulus enim primo loco hortatur fideles ut connubium suum reddant honorabile in omnibus, id est, omni ex parte, si-ve ex parte Sacramenti, si-ve ex parte fidei mutuo datæ & bene servatæ, si-ve ex parte prolis susceptæ & bene educatæ, quæ sunt tria bona Matrimonii. Unde ibidem addit immediate: *Fornicatores enim & adulteros judicabit Deus.* In secundo non requirit quod quis post sui consecrationem in Episcopum, habeat actu uxorem, sed ut ante suam ordinationem non habuerit nisi unam; ut declarat bigamos non esse ordinandos. Non aliud autem fuit ejus intentum, patet ex eo quod cap. 5. ejusdem Epistolæ velit viduam in Diaconissam eligi unius viri uxorem: implicat autem quod vidua actu habeat virum. In tertio loquitur de hæreticis damnantibus nuptias ut per se malas & illicitas simpliciter: cujusmodi fuerunt Manichæus, Marcion, & Tarianus. Nec obest quod Paulus ait: *Novissimis temporibus:* nam totum tempus Ecclesiæ Christianæ dicitur finis sæculorum, & novissima hora 1. ad Corinth. 10. & 1. Joan. 2.

67 Obijciunt secundo: Apostoli habuerunt uxores, easque secum duxerunt; unde dicebat Paulus 1. ad Corinth. 9. *Nunquid non habemus potestatem sororem mulierem circumducendi, sicut ceteri Apostoli, & fratres Domini & Cephas?* Ergo similiter Clerici uxores habere debent.

68 Huic objectioni respondeo in primis, ex Apostolis de solo Petro constare quod uxorem habuerit. Deinde ipsum & alios, si qui fuerint uxorati, omnino ab uxorum suarum consuetudine abstinuisse, ubi primum Apostoli facti sunt, & Christo adjuncti, ut demonstrat D. Hieronymus lib. 1. contra Jovinianum, ex illis verbis Petri, suo & aliorum nomine, Matth. 19. *Eccen nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.* Quod enim inter illa omnia quæ dicuntur reliquisse comprehenduntur conjuges, quoad thorum si-ve consuetudinem conjugalem, patet ex responsione Christi interpretantis quid sit relinquere omnia: *Omni qui reliquerit patrem, aut matrem, aut uxorem, & illud verò Pauli: Nunquid non habemus potestatem sororem mulierem circumducendi non de uxoribus intelligi debet, sed de piis mulieribus quæ Apostolos sequebantur, & eis vel pecuniâ vel ministerio suo, in rebus necessarijs opem ferebant.*

69 Obijciunt tertio: Matrimonium est juris naturalis, ut declarat insita propensio ad liberorum procreationem; & etiam divini, ut patet ex verbis illis Genes. 1. *Crescite & multiplicamini:* Ergo nulli potest ab Ecclesiâ prohiberi.

70 Respondeo primo, Matrimonium esse juris naturalis & divini permissivæ (quæ jure naturali divino omnibus licet, ac absolute liberum est conjugium) at non præceptivæ, respectu cujuslibet particularis; alioquin Christus, B. Virgo, & S. Joannes Baptista, qui ab usu conjugij abstinent, contra jus divinum & naturale peccassent. Unde præceptum illud Dei Genes. 1. *Crescite & multiplicamini,* non obligavit singulos ho-

mines, nisi eo tempore quo paucitas hominum exigebat, ut quilibet generationi vacaret, quam verò terra satis iam hominibus repleret, in statu continentie quam in statu conjugii fieri potest ab Ecclesiâ. Minus, quia in bellis Ambrosius, & habetur cap. 1. de Nuptiis. Nuptiæ veram replent, virginis parat. Augustinus cap. 10. de bono conjugii, rebus ter desiderat, ut omnes vellem committere servare, quia (inquit) multo citius dei civitas impleretur.

Respondeo secundo, Ecclesiâ nulli prohibere simpliciter nuptias, nec ulli invito legem continentie imponere; sed tantum exegerationem conditionem onerosam ab illis qui sacros Ordines volunt suscipere, ut continentiam profiteantur propter dignitatem & reverentiam Ordinis & sacri ministerij; illis autem libere est suscipere vel non suscipere sacros Ordines, & consequenter nubere, vel continentiam profiteri.

Obijciunt quarto: Sacerdotes & Levites veteris legis uxores ducebant, & ab usu conjugii abstinere, tempore vicis sue, quando sacri ministerio incumberebant: Ergo similiter Sacerdotes & Levites novi testamenti debent uxores connubia, & ab usu uxorum cessare in solis diebus quibus sacris altaribus debent accedere ut in Ecclesiâ Græca observatur.

Respondeo, negando Consequentiam, ut enim sapienter ait Augustinus lib. de bono conjugii cap. 9. circa finem: *Primum temporibus generabatur, maxime propter Dei populum propagandum, quem prophetaretur & nasceretur Princeps & Sacerdos omnium populorum, uti debuerant sancti, non propter se expectando, sed propter aliud necessarium, non nuptiarum.* Nunc vero cum ad incrementum fidei & sinceram societatem undique ex omnibus gentibus copia spiritalis cognationis exuberet, etiam propter filios solos connubia copulare cupientes, ut amplius continentia bono potius utantur, admonendi sunt. Adit Ambrosij commentarius in cap. 3. Epistolæ ad Timotheum: *Veteribus idcirco concessum est uxores & Sacerdotibus, uxores ad usum habere, quia tunc temporis otio vacabant à ministerio aut Sacrificio.* E contra vero Sacerdotes & Levites novi testamini perpetuum debent servare continentiam: cum non prætereant dies, quæ vel sacrificiis civilibus, vel à Baptismatis officio, vel ab aliis sacris ministerijs vacant, ut ait Innocentius 3. præcedenti relatus. Nec obstat consensio Græcorum, iis solum diebus quibus ad sacra altaria debent accedere, ab usu conjugij abstinentiam quia Summi Pontifices, & Ecclesiâ Romanâ, majoris mali vitandi gratia, hoc eis permittunt.

Obijciunt quinto contra ultimam conclusionem: D. Clemens Epist. 2. ad Jacobum fratrem Domini, inter alia monita à B. Petro sibi dicta, hoc recenset, ut ministri altaris ad Dominica rationem eligantur officia, qui ante ordinationem conjuges non noverint. Et Ildorus lib. 2. de officiis cap. 2. tradens regulas Clericorum, inter cetera inquit: *Clerici castitatem corporis perpetuam servent, aut unum matrimonij vinculo foderentur.* Ergo lex celibatus, non viguit in primitiva Ecclesiâ, nec ab ipsa Apostolis constituta est.

Ad locum Epistolæ Clementis recte respondet Sorus lib. 7. de justitia quæst. 6. art. 2. illa verba qui ante ordinationem conjuges non noverint, negativè accipienda esse; ut sit talis, qui non nubuit.

ordinationem conjuges suas cognoscant, quamvis antea id potuerint. Alioquin si absolute & affirmativè verba illa tuerentur, sensus esset, non debere nec posse unquam ordinari eos qui ante ordinationem non habuerint & cognoverint uxores: quod esset præceptum absurdum.

Ad Isidorum dico, illum eo loco de omnibus Clericis loqui in communi: unde quod dicit, *Aut unus matrimonij sedere capulentur*, ad Clericos Ordinum Minorum referri debet. Quod autem ait, *castitatem corporis, &c.* ad Clericos Ordinum Majorum, quos perpetuam servare debere continentiam docet lib. 2. cap. 5. 8. & 10.

ARTICULUS IV.

An & quo iure bigamus sit Ordinis incapax?

§. I.

Duplici conclusione difficultas resolvitur.

74 **D**ico primò, bigamum esse Ordinis incapacem. Ita communiter omnes Theologi & Canonistæ, & constat ex Apostolo 1. Timoth. 3. & ad Titum 1. afferente Episcopum (eademque est ratio de Sacerdote & Diacono, ac Subdiacono) debere esse unius uxoris virum. Quod etiam habetur can. 17. Apostolorum, cuius verba hæc sunt: *Si quis post baptismum secundum fuerit nuptiis copulatus, aut concubinam habuerit, non potest esse Episcopus, non Presbyter, aut Diaconus, aut prorsus ex numero eorum, qui ministerio sacro deserviunt.*

Ratio est, quia bigamia duplicem habet difficultatem cum statu clericali: Prima est, quia Clericus debet ad castitatem verbo & exemplo inducere alios: quomodo autem potest esse hortator viduitatis, qui ipse conjugia frequentaverit? ut ait Ambrosius lib. 1. de officiis cap. ultimo. Quam rationem fufius expendit D. Thomas hic quaest. 66. art. 1. his verbis: *In illis qui accipiunt Sacramentum Ordinis maxima spiritualitas debet apparere; tum quia spiritualia ministrant, scilicet Sacramentorum quia spiritualia docent, & in spiritualibus occupari debent: unde cum concupiscentia maxime spiritualitati repugnet, per quam totus homo caro efficitur, non debet aliquod signum concupiscentie per manifestum in eis apparere, quod quidem apparet in bigamis, qui una uxore contenti esse noluerunt.* Secunda disconvenientia quam bigamia habet cum statu clericali, consistit in eo quod Clericus per sacros Ordines desponsatur Ecclesie, per quam desponsationem exprimit conjunctionem Divini Verbi cum natura humana, & desponsationem Christi cum Ecclesia, quæ una est: nequit autem hanc bigamus representare, quia bigamia tollit unitatem unius cum una, dividendo eam in plures: defectu ergo huius arcanæ significationis, bigamus est Ordinis incapax, unde bigamia sic definitur ab Innocentio III. cap. *Debitum*, de bigamis: *Bigamia est irregularitas, subiectum impediens, propter Sacramenti defectum, ad Ordines suscipiendos.*

75 **T**riplex verò à Theologis & Canonistis solet distingui bigamia, vera, interpretativa, & similitudinaria. Vera est, quæ confurgit ex duplici matrimonio legitimo, carnali copula consummato. Interpretativa, quæ contrahitur ex matrimonio cum non virgine; unde talem bigamiam incurrit, qui corruptam duxit, quam virginem putabat; quia cum hæc bigamia sit

Tota. V.

A propter defectum sacramentalis significationis, contrahitur etiam ab ignorante. Non incurritur autem, si vir ipse sit corruptus, dummodo uxorem virginem ducat. Cuius disparitatis hanc affert rationem S. Thomas in 4. dist. 27. quaest. 3. art. 1. ad 3. quaestionem: *Actus suam speciem non desumit ex termino à quo, sed ex termino ad quem: cum igitur consensus materialis viri sit actus tendens non in seipsum, sed in uxorem ut in terminum ad quem, ab ea suam speciem sortitur; proinde si uxor est corrupta, consensus viri ex ea, ut ex termino ad quem speciem corruptionis contrahit; secus si uxor sit virgo, esto vir sit corruptus; quia viri consensus speciem non sumit ab ipso viro consentiente, sed ab uxore terminante. Ex quo infert S. Doctor, quod si mulier esset capax Ordinis, irregularitatem contraheret, si cum viro corrupto iniret matrimonium, non autem si ipsa corrupta cum viro virgine contraheret, nisi per aliud matrimonium fuisset corrupta.*

B Hæc ratio & doctrina, licet egregia, displicet Bellarmino lib. 1. de Clericis cap. 24. quia (inquit) ex ea sequeretur, non fore bigamum qui secundam uxorem virginem duceret, cum in hoc matrimonio nullum esset ex parte termini ad quem vitium, sed totus defectus esset ex parte viri. Sed hæc instantia frivola est, esto enim quod ille qui secundam uxorem virginem duceret, non esset bigamus bigamiâ interpretativâ, quæ contrahitur cum quis uxorem non virginem ducit; esset tamen bigamus bigamiâ verâ & reali, quæ contrahitur ob solam uxorum & matrimoniorum pluralitatem.

C Incurritur etiam bigamia interpretativa, quando maritus cognoscit uxorem suam, post adulterium ab illa commissum; vel quando quis contrahit duo matrimonia invalida; vel unum validum, & aliud invalidum, & utrumque consummat; licet enim ille verè bigamus non sit, ob invaliditatem unius vel utriusque matrimonii, inter bigamos tamen computatur, non propter Sacramenti defectum, sed propter intentionis affectum, ut ait Innocentius III. cap. *super de bigamis*, quantum enim in ipso fuit, duas uxores habuit. Dixi, & utrumque consummat; si enim ille feminas quas invalido matrimonio duxit, carnaliter non cognovit, interpretativam bigamiam non contrahit.

D Bigamia demum similitudinaria est, quando quis contraxit matrimonium post solemne votum castitatis, aut post Ordines sacros, & consummavit; in hoc enim est aliqua similitudo bigamiæ, fundata in duobus matrimoniis; altero spirituali cum Deo, altero carnali, licet invalido, cum femina contracto, post votum solemne castitatis, aut Ordinis sacri susceptionem. Unde ista bigamia non contrahitur nisi ex delicto; imò vera nunquam contrahitur ex delicto, cum semper contrahi debeat ex duplici matrimonio legitime inito.

E Dico secundò, bigamum non esse incapacem Ordinis iure divino, sed tantum iure humano, ab Ecclesia inducto. Ita communiter Theologi & Canonistæ, contra glossam in cap. 2. de *Bigamis*, verbo *dispensare*, & Petrum Soto Lect. 18. de matrimonio, paragrapho *Ex quibus*, & paragrapho *Restat jam*, affirmantes bigamum iure divino esse Ordinis incapacem.

Probatur primò conclusio: Summus Pontifex non potest in iure divino dispensare: At sapè

si

dispen-

dispensavit cum bigamis, ut promoverentur ad Ordines; nam ut asserit glossa can. *Lector*, dist. 34. Martinus I. cum bigamo; ut Subdiaconus fieret, dispensavit; & Lucius Papa alium bigamum, Archiepiscopum Panormitanum creavit: Ergo bigamus non est incapax Ordinis jure divino, sed tantum Ecclesiastico.

32. Probatur secundò: Si ex aliquo Scripturæ testimonio posset deduci bigamos jure divino esse Ordinis incapaces, maxime ex illo Apostoli 1. ad Timoth. 3. *Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum &c.* in quo præcipue opposita sententia se fundat: At hic locus solum probat, illud fuisse præceptum Apostoli; quæ autem autoritate Apostolica constituta sunt, non divini, sed humani solum juris vim obtinent; ut patet ex Canonibus Apostolorum, qui de jure solum humano & Ecclesiastico obligant; unde Summus Pontifex in illis dispensare potest, ut constat ex can. *finalis*, dist. 82. ubi dicitur quod licet Presbyter fornicarius, secundum canones Apostolorum debeat deponi, tamen juxta auctoritatem B. Pape Sylvestri, si in vitio non perduraverit, poterit cum eo dispensari, debita injuncta penitentia: Ergo bigami non sunt incapaces Ordinis jure divino, sed tantum humano, ab Ecclesia indulto.

§. II.

Solvuntur objectiones.

33. Contra primam conclusionem nullum est argumentum alicujus ponderis, sed contra secundam obicit primò Petrus à Soto: Cælestinus III. cap. 3. de bigamis, & Martinus I. can. *Si quis viduam*, dist. 5. dicunt cum bigamis non esse dispensandum, ob præceptum Apostoli 1. ad Timoth. 3. dicentis Episcopum debere esse unius uxoris virum: Ergo censent tale præceptum juris divini obligationem inducere, cum in jure humano possint dispensare Summi Pontifices.
34. Secundò obicit: Sacris initiatus, divino jure repræsentare debet conjunctionem Christi cum Ecclesia: At bigamus illam repræsentare nequit, cum carnem suam in plures dividerit: Ergo divino jure est incapax Ordinis.
35. Tertiò obicit: Per Baptismum tolluntur omnes irregularitates & impedimenta ad Ordines suscipiendos, quæ sunt juris humani: Sed per Baptismum non tollitur irregularitas bigamiae in statu infidelitatis contractæ, ut dicitur can. *Acutus* dist. 26. Ergo bigamia jure divino impedit & reddit incapacem ad Ordines suscipiendos.
36. Verum hæc argumenta non adeò urgent, ut propter illa à communi sententia author ille recedere debuerit. Ad primum enim respondetur, prædictos Pontifices locis citatis solum significare voluisse, irregularitatem bigamiae fundari in præcepto Apostoli, subindeque ob reverentiam illi debitam, non esse in ea passim & sine urgenti causa dispensandum; non negare tamen quod Summi Pontifices in ea dispensare possint, ut patet ex facto ipsius Martini I. qui, ut supra retulimus, cum bigamo, ut Subdiaconus fieret, dispensavit.
37. Ad secundum nego Majorem, licet enim Christus matrimonium inter fideles evexerit ad significandam mysticam conjunctionem Christi cum Ecclesia, ut cum unica sponsa, ut constat ex illo ad Ephes. 5. *Sacramentum hoc ma-*

Agnum est, ego autem dico in Christo & in Ecclesia non tamen ad mysticam illam significationem Sacramentum Ordinis elevari, unde significatio illa non est essentialis, sed merè accidentalis: ideoque licet Ecclesia dispensare non possit, ut maritus habeat plures uxores, vel matrimonium dissolvatur, bene tamen bigamus Sacramentum Ordinis suscipiat; quoniam in divisionem suæ carnis in plures non in aptum ad significandum & repræsentandum conjunctionem Christi cum Ecclesia, quæ unica est, ille cum defectus significationis non incidit: illam jure divino, sed tantum humano, ab Ecclesia indulto, incapacem Sacramenti Ordinis.

B. Ad tertium dico, quod licet per Baptismum tollantur omnes irregularitates quæ proveniunt ex delicto (imò illæ propriæ non tolluntur, quia non contrahuntur ab infidelibus, sed baptizato, qui Ecclesiæ legio non subijciuntur) irregularitates tamen provenientes ex vitio corporis, vel ex defectu significationis, quæ sunt bigamia, non tolluntur per Baptismum. Quamvis olim acris fuerit de hoc inter Hieronymum & Augustinum controversia, assumante illo Epist. 83. ad Oceanum, negante isto in libro de bono conjugali, cui consentit Ambrosius lib. 1. de officiis cap. ultimo, & D. Thomas hic quest. 66. art. 4. ubi sic ait: *Baptismus solvit culpam, & non irregularitatem, per Baptismum tolli non potest, ut Augustinus dicit in libro de bono conjugali.*

DISPUTATIO IV.

De Episcopatu.

DE Episcopatu specialem disputationem instituimus, quia circa illum varæ occurrunt difficultates & controversiæ, articulis sequentibus discutiente & resolvende.

ARTICULUS PRIMUS.

An Episcopus jure divino sit creatus & potestate superetur?

NEGavit olim Presbyter quidam nomine Arianus, apud Augustinum hæret. 73. & Epiphanium hæret. 75. ubi hæc illius verba relata: *Quid est Episcopus ad Presbyterum? Nihil aliud, nisi ab illo. Unus est enim Ordo, & unus benedictio, & una dignitas. Imponit manus Episcopus, etiam Presbyter, dispensationem cultus divini facit Episcopus Presbyter similiter. Seder Episcopus in throno, sed etiam Presbyter. Item (teste Waldensium como 1. de Sacram. lib. 2. cap. 80.) docuit Wicleffus, dicent omnes Sacerdotes esse Episcopos, ac postea Sacramentum Ordinis ministrare, & plenam jurisdictionem habere in sua Parochia. Uterque autem ad hoc asserendum inductus fuit martius, partim odio & indignatione, partim etiam avidia concepta ex repulsa quam in ambiguo Episcopatu passi erant. Acrius enim contendens de Episcopatu cum Eustathio, fuerat illi postpositus. Wicleffus autem ab Episcopatu Vigornienfi, quem ambibat, fuerat repulsum.*

Eundem